

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
«ЛАТИНСЬКА МОВА»
підготовки Магістра
Галузі знань 22 – Охорона здоров'я
спеціальності 226 – Фармація, промислова фармація
Освітньо-професійної програми – Фармація

Луцьк 2022

Силабус освітнього компонента «Латинська мова» підготовки магістра, галузі знань 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 226 – Фармація, промислова фармація, форма навчання – денна, за навчальним планом, затвердженим 2022 р.

Розробник:

Дубчук Мирослава Ярославівна, асистент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: д.фарм.н., проф. Федоровська М.І.

Силабус нормативного освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей

Протокол № 2 від 21 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри Хникіна О.О.

© Дубчук М.Я 2022 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
<i>Денна форма навчання</i>	Галузь знань: 22 -Охорона здоров'я Спеціальність: 226 - Фармація, промислова фармація Освітньо-професійна програма: «Фармація» освітній рівень: другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин: 90 Кредитів: 3		Роки навчання: 1
ІНДЗ: немає		Семестр: 2
Мова навчання		Практичні: 58 год
		Самостійна робота: 26 год
		Консультації: 6 год
		Форма контролю: залік
		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: *Дубчук Мирослава Ярославівна*

Науковий ступінь: -

Вчене звання: -

Посада: *асистент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей*

Контактна інформація: dubchuk.myroslava@vnu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на сайті кафедри природничо-математичних спеціальностей:

<https://eenu.edu.ua/uk/chairs/inozemnih-mov-prirodniccho-matematichnih-specialnostey>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Освітній компонент «Латинська мова» належить до обов'язкових дисциплін професійної підготовки фахівців спеціальності «226 Фармація, промислова фармація», ОПП «Фармація», яка призначена для здобувачів вищої освіти денної форми навчання і має чітку термінологічну спрямованість. Його завданням є досягнення кінцевих цілей, які встановлені на основі ОПП підготовки провізора за фахом.

1. Предметом вивчення дисципліни – є основи граматики латинської мови, греко-латинські словотвірні елементи та структура спеціальних термінів, анатомічна, клінічна, фармацевтична термінологія, тематичний лексичний мінімум.

Завданням вивчення навчальної дисципліни – є оволодіння навичками орфографії, фонетики, морфології, нормативної граматики, елементів синтаксису латинської мови, засвоєння лексичного субстрату давньогрецької мови у межах спеціальної медичної термінології.

2. Пререквізити навчальної дисципліни: українська мова, іноземна мова з шкільного курсу.
Постреквізити навчальної дисципліни: термінотворча база фахових дисциплін.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни – полягає у засвоєнні нормативної граматики латинської мови і базової термінології, яка необхідна для роботи за спеціальністю.

Кінцевою метою є грамотне використання греко-латинської термінології (анатомічної, фармацевтичної та клінічної).

Завданням вивчення навчальної дисципліни – є оволодіння навичками орфографії, фонетики, морфології, нормативної граматики, елементів синтаксису латинської мови, засвоєння лексичного субстрату давньогрецької мови у межах спеціальної медичної термінології.

Навчитися використовувати фармацевтичні терміни в майбутній практичній діяльності фахівця (фармацевтичну термінологію, рецептуру, латинські назви лікарських рослин і лікарської рослинної сировини; латинські назви рослин; хімічну, ботанічну та фармакологічну номенклатури). Без помилок читати і перекладати латинські фармацевтичні терміни; грамотно виписувати рецепти (повні і скорочені варіанти написання рецептів), володіти теоретичним матеріалом, пов'язаним з рецептурою і фармацевтичною термінологією; транслітерувати латинською мовою тривіальні назви лікарських засобів, враховуючи орфографію частотних відрізків, грецьких коренів та префіксів; конструювати клінічні терміни, визначати грецькі терміноелементи в складних клінічних термінах, вказувати їх значення, давати тлумачення термінів; перекладати речення українською і латинською мовами.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми вивчення курсу сприяє набуттю здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність(ІК)- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та не фахової аудиторії.

Загальні компетентності(ЗК):

ЗК 1 Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

Фахові компетентності(ФК):

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань і протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних і фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних і безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання і фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 14. Здатність організовувати і здійснювати виробничу діяльність аптек щодо виготовлення лікарських засобів у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, включаючи обґрунтування технології та вибір допоміжних матеріалів відповідно до правил Належної аптечної практики (GPP).

Програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 1 Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2 Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 8. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості, та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 12 Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 14. Визначати переваги і недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 26. Обирати раціональну технологію, виготовляти лікарські засоби у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, оформлювати їх до відпуску.

5. Структура освітнього компоненту

Назва тем	Кількість годин			Форма контрол. /Бали	
	Усього	У тому числі			
		Прак т.	Конс.		Сам. р.
Тема 1. Основи фармацевтичної термінології. Коротка історія латинської мови. Фонетика. 1. Латинський алфавіт. Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, диграфів, буквосполучень. 2. Словникова форма іменників.	2	2			УВ-2

Тема 2. Фонетика. Наголос. 1. Правила постановки наголосу. 2. Довгота та короткість складу. 3. Грецькі корені та префікси, які пишуться через “у”.	5	2	1	2	УВ-2
Тема 3. Морфологія. Дієслово. 1. Граматичні категорії. 2. Наказовий спосіб. Рецептурні формулювання, виражені наказовим способом. 3. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів третьої особи однини і множини.	4	4			УВ-2 ПТ-2
Тема 4. Морфологія. Іменник. 1. Граматичні категорії. 2. Перша відміна іменників. Загальна характеристика, особливості відмінювання. Неузгоджене означення.	2	2			ПТ-2 УВ-2
Тема 5 Морфологія. Друга відміна іменників.	2	2			УВ-2
Тема 6 Морфологія. Прикметник. 1. Граматичні категорії. 2. Дві групи прикметників.	2	2			Т-4
Тема 7 Морфологія. 1. Прийменники. Сполучники. Вживання у фармацевтичній термінології. 2. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. 3. Назви сироваток, вакцин, анатоксинів..	2	2			ПТ-2
Тема 8 Фармацевтична термінологія. Рецептатура.	4	2		2	УВ-2 НР-2
Тема 9 Рецепт. Структура рецепта.	5	2	1	2	НР-2
Тема 10 Умовний спосіб теперішнього часу активного та пасивного станів, третя особа однини та множини. Вживання умовного способу у фармацевтичній термінології.	4	2		2	УВ-2 НР-2
Тема 11 Номенклатура лікарських засобів. 1. Termini generales. 2. Перша типова група. 3. Друга типова група. 3. Рецептурні формулювання (I частина).	5	2	1	2	Т-4

Тема 12 Номенклатура лікарських засобів. Третя типова група.	4	2		2	УВ-2
Тема 13 Четверта типова група.	2	2			УВ-2
Тема 14 Рецептурні формулювання (II частина).	3	2		1	НР-4
Тема 15 Морфологія. Третя відміна іменників. Три типи відмінювання.	8	6		2	Т-4 УВ-2
Тема 16 Морфологія. Прикметники другої групи III відміни.	3	2		1	ПТ-2
Тема 17 Міжнародна латинська хімічна номенклатура.	7	4	1	2	Т-4
Тема 18 Морфологія. 1. Четверта відміна іменників. Винятки з правил про рід іменників четвертої відміни. 2. П'ята відміна іменників.	4	2		2	НР-4 УВ-2
Тема 19 Морфологія. Числівники. Кількісні та порядкові числівники. Складні і складені числівники. Прислівник. Загальні відомості.	4	2		2	УВ-2
Тема 20 Термінологічний словотвір. Способи словотворення.	7	4	1	4	Т-2
Тема 21 Рецептура. Виписування рецептів на різноманітні лікарські форми. Структурний аналіз фармацевтичних термінів	6	4		2	Т-2 ПР-2
Тема 22. Конструювання термінів. Синтез термінів-комполітів за заданими інформативними морфемами і терміноелементами	3	2	1		НР-2
Контрольна робота	2	2			Т-10, НР-10, ПТ-5, УВ-5
Усього	90	58	6	26	100

*Форма контролю: Т-тести, НР-написання рецептів, ПТ-переклад тексту, УВ – усна відповідь

6. Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Тема	Год
1.	Основи фармацевтичної термінології. Коротка історія латинської мови. Фонетика. Латинський алфавіт. Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, диграфів, буквосполучень. Словникова форма іменників.	1
2.	Фонетика. Наголос. Правила постановки наголосу. Довгота та короткість складу.	1
3.	Морфологія. Дієслово. Граматичні категорії. Словникова форма. Основа теперішнього часу. Чотири	2

	дієвідміни. Наказовий спосіб дієслів 2 особи однини та множини. Рецептурні формулювання, виражені наказовим способом. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів третьої особи однини і множини. Дієслово “sum, esse”. Фармацевтичні фразеологізми.	
4.	Морфологія. Іменник. Грамати́чні категорії. Словникова форма. П'ять відмін. Визначення відміни, основи та роду іменників. Перша відміна іменників. Загальна характеристика, особливості відмінювання. Грецькі іменники I відміни. Функції іменників у складі фармацевтичних термінів. Неузгоджене означення. Фармацевтична фразеологія.	2
5.	Морфологія. Друга відміна іменників. Загальна характеристика; визначення роду; винятки щодо роду; відмінювання. Особливості відмінювання іменників середнього роду. Грецькі іменники на -on. Фармацевтична фразеологія.	2
6.	Морфологія. Прикметник. Грамати́чні категорії. Дві групи прикметників. Словникова форма прикметників. Відмінювання прикметників першої групи. Узгодження прикметників з іменниками. Функції прикметників у складі фармацевтичних термінів.	2
7.	Морфологія. Прийменники. Сполучники. Вживання у фармацевтичній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. Назви сироваток, вакцин, анатоксинів.	2
8.	Назви лікарських форм. Наукові та тривіальні назви лікарських засобів. Світова синонімія.	2
9.	Рецепт. Структура рецепта. Грамати́чна структура рецептурного рядка. Правила виписування рецептів. Простий та складний рецепт. Додаткові написи у рецепті.	2
10.	Сучасні приписи таблеток, драже, супозиторіїв, очних плівок та ін. Умовний спосіб теперішнього часу активного та пасивного станів, третя особа однини та множини. Вживання умовного способу у фармацевтичній термінології. Дієслово fio, fieri; відмінювання та вживання. Рецептурні формулювання для позначення лікарських форм при традиційному виписуванні ліків. Частотні відрізки з хімічним значенням /aeth, meth/.	2
11.	Номенклатура лікарських засобів. Termini generales. Перша типова група. Друга типова група. Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного і фізіологічного характеру (cor, cardī). Частотні відрізки у міжнародних непатентованих найменуваннях лікарських речовин INN (cain, ceph). Рецептурні формулювання (I частина).	2
12.	Третя типова група. Частотні відрізки, які характеризують терапевтичний ефект лікарських засобів та джерело отримання (thyr... barb, chol... trast, vomit... ogeh).	2
13.	Четверта типова група. Систематизація ЧВ. Рецептурні формулювання (II частина).	2
14	Третя відміна іменників. Три типи відмінювання. Чоловічий рід 3-ї відміни. Винятки з правил про рід іменників чоловічого роду третьої відміни. Назви лікарських засобів з іменником liquoꝝ.	2

IV. Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового

контролю знань; надання для оцінювання лише результатів власної роботи; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчально-пізнавальної діяльності і використані джерела інформації. Мобільні пристрої дозволяється використовувати під час онлайн тестування лише у випадку його дистанційного проведення та лише для виконання тесту. Жодна з форм порушення академічної доброчесності не толерується.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Усі види навчальних робіт здаються у межах вивчення теми. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. У разі відсутності з поважної причини на практичному занятті студент представляє виконані завдання у письмовому вигляді, а також знання студента оцінюються за результатами усного опитування з теми, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Вивчення освітнього компонента «Латинська мова» здійснюється впродовж одного семестру на першому році навчання (2 семестр). За результатами поточної навчальної діяльності виставляється залік. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю теоретичних знань, практичних вмінь і навичок. Якщо протягом семестру студент набрав 60 і більше балів, він може отримати залік, не складаючи його.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки (менше 60 балів) або за бажанням підвищити свій результат студент складає семестр залік, який включає весь навчальний матеріал освітнього компонента; при цьому він може набрати від 0 до 100 балів, де 60 балів і вище – задовільна /позитивна оцінка.

VI Розподіл балів і критерії оцінювання

1. Методи та засоби діагностики успішності

Відвідування практичних (наявність якісного конспекту з виконаними домашнім завданням). Підготовка до занять, усне опитування та опитування у вигляді письмового тестування, письмова контрольна робота.

2. Оцінювання всіх видів робіт студентів

Максимальна оцінка за семестр складає 100 балів, що включає оцінювання за поточний контроль.

У поточному контролі оцінюється написання тестових завдань, індивідуальне опитування, написання і переклад рецептів, переклад текстів, написання контрольних робіт.

Оцінювання контрольної роботи

Тести 20	Переклад 10 рецептів	Переклад 10 речень	Відповідь на усне питання 5 питань	Загальний бал
0,5 балів за 1 тест – 10 балів	1 бал за 1 рецепт – 10 балів	0,5 балів за 1 речення – 5 балів	1 бал за одну правильну відповідь – 5 балів	30

Перелік питань до заліку

Фонетика.

1. Латинський алфавіт.
2. Правила вимови голосних, приголосних, диграфів, дифтонгів, буквосполучень.
3. Наголос. Правила постановки наголосу. Довгота та короткість другого складу від кінця слова.

Морфологія. Іменник.

1. Граматичні категорії.
2. Словникова форма латинських іменників.
3. Визначення відмін, основи, роду іменників.
4. Відмінкові закінчення іменників I-V відмін.
4. Відмінювання іменників I-V відмін.
5. Функції іменників у складі термінів (неузгоджене означення, способи перекладу).

Морфологія. Прикметник.

1. Граматичні категорії.
2. Дві групи прикметників.
3. Відмінювання прикметників.
4. Узгодження прикметників з іменниками.
5. Ступені порівняння прикметників. Неправильні ступені порівняння. Вживання відмінків при ступенях порівняння.
6. Функції прикметників у складі термінів.

Морфологія. Дієслово.

1. Граматичні категорії.
2. Словникова форма.
3. Чотири дієвідміни.
4. Відмінювання дієслів. Теперішій час дійсного способу активного і пасивного станів.
5. Наказовий спосіб дієслів.
6. Рецептурні формулювання, виражені наказовим способом.

Морфологія. Прислівник, загальні відомості, способи утворення. Займенник.

Морфологія.

Кількісні та порядкові числівники.

Морфологія.

Дієприкметник.

1. Дієприкметники теперішнього часу активного стану: утворення, відмінювання, узгодження з іменниками.
2. Дієприкметники минулого часу пасивного стану: утворення, відмінювання, узгодження з іменниками.

Фармацевтична термінологія. Рецептатура.

1. Рецепт. Структура рецепта.
2. Назви лікарських форм.
3. Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів.
4. Сучасні приписи таблеток, драже, супозиторіїв, очних плівок та ін.
5. Рецептурні формулювання для позначення лікарських форм при традиційному виписуванні ліків.
6. Частотні відрізки у тривіальних назвах лікарських засобів, їх значення, орфографія.
7. Корені та префікси грецького походження, що пишуться через "у".
8. Спеціальні рецептурні вирази.
9. Скорочення у рецептах.

Номенклатура лікарських засобів.

1. Termini generales.
2. Перша типова група.
3. Друга типова група.
4. Третя типова група.
5. Четверта типова група.

Ботанічна номенклатура.

1. Загальні відомості з біноміальної ботанічної номенклатури.
2. Граматичні моделі ботанічних назв.
3. Найменування лікарської рослинної сировини.
4. Назви ботанічних родин.

Міжнародна латинська хімічна номенклатура.

1. Назви хімічних елементів.
2. Назви кислот, оксидів, пероксидів, гідрооксидів, закису.
3. Назви солей кисневмісних кислот, безкисневих кислот.
4. Назви кислих та основних солей.
5. Назви натрієвих і калієвих солей.
6. Грецькі числівники-префікси у хімічній номенклатурі.
7. Найменування вуглеводневих радикалів, складних ефірів.
8. Загальні відомості про “старий” спосіб утворення назв хімічних сполук.

Термінологічне словотворення. Способи словотворення.

1. Префіксальне словотворення.
2. Префікси латинського і грецького походження.
3. Суфікси іменників. Суфікси прикметників.
4. Структурний аналіз та конструювання термінів.
5. Читання та переклад текстів спеціальної тематики.

VII Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Світлична Є.І., Толоч І.О. Латинська мова. К.: “Центр учбової літератури”, 2018. 437с.

Методичне забезпечення

1. Бовда О. Я., Дубчук М. Я., Шегедин Н. М. Латинська мова. Навчально-методичні рекомендації для студентів спеціальності “ Фармація, промислова фармація”. Луцьк, 2021. 55 с.

Додаткова література

1. Закалюжний М.М., Янков А.В., Чолач В.В. Латинська мова і основи медичної термінології. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. 216с.
2. Смольська Л.Ю., Кісельова О. Г.. Латинська мова та основи медичної термінології. К. : Медицина, 2008. 356с.
3. Краковецька Г.О., Бобирьов В.М., Беляєва О.М. Латинська мова. Рецептатура. Клінічна термінологія. К.: Здоров'я, 1999. 358с.